

Gymnasieskolan

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 56 yrkanden från allmänna motionstiden 2004 som gäller gymnasieskolan.

Utskottet föreslår att samtliga yrkanden avslås.

Yrkandena handlar bl.a. om behörighet till gymnasiet och högskolan, livslångt lärande, examensformer, fritt val av skola, jämställdhet, yrkesprogrammen, arbetsplatsförlagd utbildning, lärlingsutbildning och entreprenörskap.

Utskottet hänvisar i sina bedömningar bl.a. till tidigare ställningstaganden, framför allt till betänkandet *Utveckling av gymnasieskolan* (bet. 2003/04: UbU13). Betänkandet behandlade regeringens proposition 2003/04:140 *Kunskap och kvalitet – elva steg för utveckling av gymnasieskolan* och därtill hörande motioner samt motioner från allmänna motionstiden 2003.

I övrigt hänvisas i huvudsak till pågående utredning och beredning, bl.a. av Skollagskommitténs betänkande *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002:121).

Reservationer finns från Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet de gröna.

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna, Vänsterpartiet och Centerpartiet har också lämnat särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Utskottets överväganden	9
Övergripande frågor	9
Jämställdhet m.m.....	13
Yrkesprogram i gymnasieskolan	15
Lärlingsutbildning	17
Vissa utbildningssatsningar, ämnen och kunskapsområden	19
Inför högre studier	22
Övriga yrkanden	23
Andra motionsyrkanden	24
Reservationer.....	26
1. Behörighet till gymnasiet (punkt 1) – m.....	26
2. Brister i utbildningssystemet (punkt 2) – m, fp	26
3. Livslångt lärande (punkt 3) – c.....	27
4. Examensformer i gymnasiet (punkt 4) – fp	27
5. Examensformer i gymnasiet (punkt 4) – kd.....	28
6. Fritt val av skola (punkt 5) – m	28
7. Jämställdhet (punkt 7) – m	28
8. Jämställdhet (punkt 7) – v	29
9. Uppdrag att utforma satsningar för att öka mäns deltagande i kvinnodominerade yrken (punkt 8) – v, mp.....	29
10. Diskrimineringslagstiftning (punkt 9) – m	30
11. Införande av tvååriga yrkeslinjer (punkt 10) – fp	30
12. Struktur för yrkesutbildningen (punkt 11) – kd	31
13. Yrkesutbildningsdelegationen (punkt 12) – kd.....	31
14. Arbetsplatsförlagd utbildning (punkt 13) – kd.....	32
15. Införande av lärlingsutbildning (punkt 14) – m, fp, kd, c	32
16. Lärlingsutbildning för hantverk (punkt 15) – m, fp, kd, c	33
17. Entreprenörskap (punkt 17) – fp.....	33
18. Eget företagande (punkt 18) – m, fp	34
19. Kursplaneöversyn (punkt 21) – v	34
20. Teknikprogrammet (punkt 24) – fp	35
21. Kunskapskrav på studieförberedande program (punkt 25) – fp.....	35
22. Högskolebehörighet (punkt 26) – m, fp, kd.....	36
23. Mentorssystem (punkt 27) – kd.....	36
24. Betyg från de nordiska länderna (punkt 28) – kd.....	36
Särskilda yttranden.....	38
1. Utvecklingen av gymnasieskolan – m	38
2. Utvecklingen av gymnasieskolan – fp	39
3. Utvecklingen av gymnasieskolan – kd	40

4. Utvecklingen av gymnasieskolan – c	41
5. Behörighet till gymnasiet (punkt 1) – fp	41
6. Jämställdhet (punkt 7) – fp	42
7. Jämställdhet (punkt 7) – kd	42
8. Entreprenörskap (punkt 17) – kd	42
9. Mentorssystem (punkt 27) – v	42
10. Avgiftsfri skolmat (punkt 30) – v	43
Bilaga	
Förteckning över behandlade förslag	44

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Behörighet till gymnasiet

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub390 yrkande 32 och
2004/05:Ub501.

Reservation 1 (m)

2. Brister i utbildningssystemet

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub436 yrkande 2.

Reservation 2 (m, fp)

3. Livslångt lärande

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub275 yrkandena 1 och 2.

Reservation 3 (c)

4. Examensformer i gymnasiet

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub258 yrkande 25 och
2004/05:Ub480 yrkande 45.

Reservation 4 (fp)

Reservation 5 (kd)

5. Fritt val av skola

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub295.

Reservation 6 (m)

6. Insatser för att förhindra avbrutna gymnasiestudier

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub494.

7. Jämställdhet

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub292 yrkande 1 och
2004/05:A322 yrkandena 4 och 5.

Reservation 7 (m)

Reservation 8 (v)

8. Uppdrag att utforma satsningar för att öka mäns deltagande i kvinnodominerade yrken

Riksdagen avslår motion
2004/05:A322 yrkande 3.

Reservation 9 (v, mp)

9. Diskrimineringslagstiftning

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub292 yrkande 2.

Reservation 10 (m)

10. Införande av tvååriga yrkeslinjer

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub258 yrkande 19,
2004/05:Ub407 yrkande 1 och
2004/05:N242 yrkande 2 (i denna del).

Reservation 11 (fp)

11. Struktur för yrkesutbildningen

Riksdagen avslår motion
2004/05:N239 yrkande 6.

Reservation 12 (kd)

12. Yrkesutbildningsdelegationen

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub440 yrkande 6.

Reservation 13 (kd)

13. Arbetsplatsförlagd utbildning

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub351 samt
2004/05:Ub440 yrkandena 4 och 5.

Reservation 14 (kd)

14. Införande av lärlingsutbildning

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:N242 yrkande 2 (i denna del),
2004/05:Ub285,
2004/05:Ub286 yrkande 1,
2004/05:Ub386,
2004/05:Ub407 yrkande 2,
2004/05:Ub440 yrkandena 1 och 3,
2004/05:Ub480 yrkande 43 samt
2004/05:N254 yrkande 14.

Reservation 15 (m, fp, kd, c)

15. Lärlingsutbildning för hantverk

Riksdagen avslår motion
2004/05:Kr354 yrkande 17.

Reservation 16 (m, fp, kd, c)

16. Omvårdnadsprogrammet

Riksdagen avslår motion
2004/05:So605 yrkande 15.

17. Entreprenörskap

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub258 yrkande 22,
2004/05:Ub286 yrkande 2 och
2004/05:Ub503.

Reservation 17 (fp)

18. Eget företagande

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub241.

Reservation 18 (m, fp)

19. Idrott och hälsa

Riksdagen avslår motion
2004/05:Kr269 yrkande 5.

20. Konsumentkunskap

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub361 yrkande 2.

21. Kursplaneöversyn

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub339.

Reservation 19 (v)

22. Riksrekryterande gymnasieutbildningar

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Kr331 yrkande 3 och
2004/05:MJ500 yrkande 38.

23. Körkortsutbildning

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub250 och
2004/05:Ub311.

24. Teknikprogrammet

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub258 yrkande 20.

Reservation 20 (fp)

25. Kunskapskrav på studieförberedande program

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub258 yrkande 23.

Reservation 21 (fp)

26. Högskolebehörighet

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub480 yrkande 44.

Reservation 22 (m, fp, kd)

27. Mentorssystem

Riksdagen avslår motion
2004/05:Sf365 yrkande 8.

Reservation 23 (kd)

28. Betyg från de nordiska länderna

Riksdagen avslår motion
2004/05:U312 yrkande 1.

Reservation 24 (kd)

29. Elevresor

Riksdagen avslår motion
2004/05:Ub414.

30. Avgiftsfri skolmat

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub385,
2004/05:Ub484 och
2004/05:Ub488.

31. Andra motionsyrkanden

Riksdagen avslår motionerna
2004/05:Ub427,
2004/05:Ub445 och
2004/05:Sk404 yrkande 2.

Stockholm den 10 mars 2005

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Ulf Nilsson (fp), Inger Lundberg (s), Sten Tolgfors (m), Majléne Westerlund Panke (s), Agneta Lundberg (s), Inger Davidson (kd), Nils-Erik Söderqvist (s), Margareta Pålsson (m), Louise Malmström (s), Sofia Larsen (c), Sören Wibe (s), Tobias Billström (m), Mikaela Valtersson (mp), Christer Adelsbo (s), Axel Darvik (fp) och Lennart Gustavsson (v).

Utskottets överväganden

Övergripande frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om behörighet till gymnasiet, kritik mot utbildningssystemet, det livslånga lärandet, examensformer, fritt val av skola och insatser för att förhindra avbrutna gymnasiestudier. Utskottet hänvisar i huvudsak till tidigare ställningstaganden.

Jämför *reservationerna 1 (m), 2 (m, fp), 3 (c), 4 (fp), 5 (kd) och 6 (m) samt särskilda yrkandena 1 (m), 2 (fp), 3 (kd), 4 (c) och 5 (fp).*

Motionerna

Moderaterna framhåller i motion 2004/05:Ub390 yrkande 32 att det är självklart att kraven för **behörighet till gymnasiet** inte skall sänkas – även framgent skall minst godkänt i svenska, engelska och matematik krävas för inträde på de nationella programmen. I motion 2004/05:Ub501 (s) föreslås att en översyn skall göras av andra antagningssystem till gymnasiet. Syftet skall enligt motionären vara att bredda intagningen till gymnasiet och inte slå ut ungdomarna utan stärka dem.

I motion 2004/05:Ub436 yrkande 2 hävdar Moderaterna att det svenska **utbildningssystemet** inte klarar av att möta varken enskildas behov eller arbetsmarknadens krav. Varje år är det ungefär 10 000 grundskoleelever som inte uppnår behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan och ungefär tre av tio gymnasieelever lyckas inte fullfölja sina gymnasiestudier.

Centerpartiet redogör i motion 2004/05:Ub275 för sin vision för det **livslånga lärandet**. Bland annat vill man ha en gymnasieskola som höjer den allmänna utbildningsnivån och förbereder alla för ett livslångt lärande (yrkande 1). Vidare vill Centerpartiet ha en elevanpassad och flexibel gymnasieskola. Skolan måste ta hänsyn till att eleverna är olika och lär på olika sätt. Det finns många olika sätt att anpassa gymnasieskolan efter de behov de enskilda eleverna har (yrkande 2). Ett sätt är att se till att alla elever har med sig tillräckliga förkunskaper från grundskolan.

I motion 2004/05:Ub258 yrkande 25 föreslår Folkpartiet att det skall införas tre typer av **examina i gymnasieskolan**. Studierna skall kunna avslutas med en internationellt jämförbar studentexamen som ger behörighet till högskolestudier. De andra examinationsformerna föreslås vara lärlings- och yrkesexamina. Även Kristdemokraterna anser i motion 2004/05:Ub480 yrkande 45 att gymnasieexamina med olika inriktningar skall inrättas.

I motion 2004/05:Ub295 (m) hävdar motionärerna att det är dags att ta bort alla begränsningar i fråga om vilken skola en elev får gå i. Eleven skall **fritt få välja skola**.

Särskilda insatser för att **förhindra** att ungdomar **avbryter** sina gymnasiestudier efterfrågas i motion 2004/05:Ub494 (s). Motionärerna menar att med förebyggande insatser i gymnasieskolan skulle många elever undvika att senare hamna på samhällsomhändertagande anstalter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

I betänkandet *Utveckling av gymnasieskolan* (bet. 2003/04:UbU13) underströk utskottet vikten av att reglerna för **behörighet till gymnasiets** nationella program upprätthålls. Elever som saknar godkänt betyg i svenska, svenska som andraspråk, engelska eller matematik och inte kan antas till gymnasieskolans nationella program innan de skaffat sig nödvändiga förkunskaper skall i stället erbjudas plats på ett individuellt program. Utskottet har ingen annan uppfattning nu.

När det gäller Moderaternas kritik av **utbildningssystemet** vill utskottet framföra följande. Att elever slutar grundskolan utan att ha uppnått behörighet till gymnasieskolan är djupt otillfredsställande. Grundskolan har ansvar för att möjliggöra för eleverna att nå målen för utbildningen, och utskottet vill peka på det kvalitetsarbete som görs inom grundskolan. Till exempel fortgår arbetet med att implementera kvalitetsprogrammet *Alla skolor skall vara bra skolor* (U/2003/1353/S). Utgångspunkten är att statens stora ekonomiska satsning på skolan, bl.a. genom medel för personalförstärkning, måste följas av tydliga insatser för att uppnå en nationellt likvärdig och kvalitativt god utbildning. Utskottet behandlar frågor som rör grundskolan senare under våren 2005.

Även det förhållandet att elever slutar sina gymnasiestudier utan att ha slutfört studierna är enligt utskottets uppfattning otillfredsställande. Utskottet har därför i betänkande 2004/05:UbU13 välkomnat de förändringar som regeringen presenterade i propositionen *Kunskap och kvalitet – elva steg för utveckling av gymnasieskolan* (prop. 2003/04:140). Genom riksdagens beslut om nämnda proposition samt beslut om budgetpropositionen för 2005 (prop. 2004/05:1, utg.omr. 16, bet. 2004/05:UbU1) har stora förbättringar gjorts vad gäller det individuella programmet. Utbildning på ett individuellt program som påbörjas efter den 1 juli 2006 skall bedrivas i en omfattning som motsvarar heltid. Utbildningens omfattning får minskas om en elev begär det och styrelsen för utbildningen finner det förenligt med syftet för utbildningen. Syftet med förslaget är att stärka gymnasieskolans förutsättningar att direkt i anslutning till grundskolan möta och fånga upp de elever som saknar behörighet att söka ett nationellt program. Gymnasieskolan skall på så sätt kunna erbjuda en utbildning som har hög kvalitet och som kan utgöra den nödvändiga bro mellan grundskolan och gymnasieskolan som behövs för att minimera studieavbrott och avhopp. Regeringen tillför i samband med att det individuella programmet skall bedrivas på heltid 450 miljoner kronor till kommunerna årligen för att göra det möjligt för kommunerna att förstärka sina insatser för elever som saknar behörighet till ett nationellt program.

Medlen innefattas enligt regeringen i budgetpropositionen för 2005 i den ökning av det generella statsbidraget till kommunerna som regeringen aviserat för 2006. Utskottet vill också framhålla att det inte finns något som hindrar kommunerna från att redan nu erbjuda elever individuellt program på heltid och att det också finns kommuner som gör detta.

Utskottet vill också framhålla möjligheten att enligt 5 kap. 4 b § skollagen inrikta ett individuellt program mot studier på ett nationellt eller specialutformat program (programinriktat individuellt program, PRIV) där eleven utifrån sina egna förutsättningar kan läsa gymnasiekurser i kombination med olika stödinsatser för att bli behörig. Möjligheten att följa ett sådant program är ett bra steg för att tydliggöra att studier vid ett individuellt program skall leda till att man övergår till ett nationellt eller specialutformat program. Utskottet vill understryka att kommunerna enligt utskottets uppfattning så långt som möjligt bör erbjuda elever programinriktade individuella program.

Vad gäller Centerpartiets yrkanden om att gymnasieskolan skall vara en förberedelse för det **livslånga lärandet** och att gymnasieskolan skall vara elevanpassad och flexibel menar utskottet att dessa är tillgodosedda. Drygt 97,9 % av eleverna i grundskolan som slutade grundskolan 2003 fortsatte direkt i gymnasieskolan. Av alla elever som började i gymnasieskolan 1998 fick 73 % slutbetyg inom fyra år, och läsåret 2002/03 lämnade 81,5 % av eleverna i år 3 gymnasieskolan med slutbetyg. Såsom utskottet framhållit ovan är det viktigt att kvaliteten i gymnasieskolan ökar så att fler elever avslutar gymnasiet med slutbetyg. Genom de förändringar i gymnasieskolan som beslutades av riksdagen i september 2004 med anledning av proposition 2003/04:140 är det utskottets uppfattning att ännu fler elever kommer att slutföra sina studier. Den flexibilitet som motionärerna efterfrågar finns också enligt utskottet genom gymnasieskolans hela struktur med de olika val som står öppna för eleven. Det individuella programmet är självfallet också en möjlighet att individualisera undervisningen för dem som ännu inte har behörighet att läsa på ett nationellt program.

De elever som påbörjar sin utbildning efter den 1 juli 2007 kommer – om de uppfyller kraven – att få en **gymnasieexamen** (prop. 2003/04:140, bet. 2003/04:UbU13). Gymnasieexamen kommer att motsvara kraven för grundläggande behörighet till högskolan samt, utöver det, innebära krav på godkänt betyg på ett gymnasiearbete. Syftet med examen är att befästa och förstärka kvaliteten i svensk gymnasieutbildning, och ett examensbevis skall vara ett kvalitetsbevis som ger information om att utbildningens mål som helhet är uppnådda. I samband med gymnasieexamen behandlade utskottet yrkanden om att andra examensformer skulle införas, liknande dem som nu framförs. Utskottet menade då att det genom införandet av en gymnasieexamen inte fanns behov av ytterligare examensformer och föreslog att yrkandena skulle avslås. Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget. Utskottet har ingen annan uppfattning nu.

I och med beslutet om propositionen *Kunskap och kvalitet – elva steg för utveckling av gymnasieskolan* kommer gymnasieelevernas möjlighet att **söka**

en utbildning på nationellt program i en annan kommun att öka. Enligt nu gällande regler finns endast en rätt att läsa ett program som hemkommunen inte erbjuder. Även om programmet erbjuds av hemkommunen införs möjligheten fr.o.m. höstterminen 2007 att inför åren 1 och 2 söka en utbildning i annan kommun. Vissa begränsningar finns – förutom att elever bosatta i kommunen har företräde – genom att elever från en kommun som inte har det nationella programmet eller den nationella inriktningen har företräde. Även den sökande, som med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den gymnasieskola dit han eller hon sökt, skall ha företräde. Utskottet anser att de regler om s.k. frisökning som nyligen beslutats av riksdagen är väl avvägda och bör träda i kraft som avsett. Regeringen har gett i uppdrag åt Skolverket att senast den 1 december 2008 redovisa en uppföljning av systemet med frisökning. Skolverket skall analysera konsekvenserna för såväl elever som kommuner, särskilt med hänsyn till hur olika kommuners samverkansformer kring gymnasieskolan utvecklas.

Utskottet menar att det är viktigt att det finns möjligheter att erbjuda särskilda insatser för de ungdomar som **riskerar att avbryta** sina gymnasiestudier. Enligt utskottets uppfattning finns det inom nuvarande regelverk och genom nyligen fattade beslut goda möjligheter för skolan att stödja elever som riskerar att inte klara sina studier. Enligt 5 kap. 20 § gymnasieförordningen (SFS 1992:394) har en elev som har påtagliga studiesvårigheter i kärnämnen svenska, svenska som andraspråk, engelska eller matematik rätt att läsa kurserna i dessa ämnen i etapper. Enligt 23 § samma kapitel kan också en elev få läsa ett reducerat program genom att han eller hon befrias från undervisning i en eller flera kurser. Eleven skall då ha påtagliga studiesvårigheter som inte kan lösas på något annat sätt. Styrelsen får också besluta att undervisningen på ett nationellt program får fördelas över längre tid än tre år om det finns särskilda skäl (5 kap. 24 och 25 §§). Möjligheten att gå om en kurs regleras i 6 kap. 14 § gymnasieförordningen. Om en elev har uppenbara svårigheter att följa undervisningen på sitt studieprogram skall rektorn vidta de åtgärder som behövs för att eleven skall kunna fortsätta studierna, och det skall då övervägas om eleven skall gå om en eller flera kurser, övergå till ett reducerat program eller ett annat nationellt program eller ett individuellt program. I 8 kap. 1 § samma förordning regleras möjligheten att ge stödundervisning till en elev som kan befaras inte uppnå kursplanernas kunskapsmål eller om eleven av andra skäl behöver särskilt stöd. För elever som har behov av särskilt stöd får specialundervisning anordnas inom klassen. För en elev som behöver stödinsatser skall ett årgårdsprogram utarbetas (1 a §).

Det är viktigt att skolan kan erbjuda en väl fungerande elevhälsa. Elevhälsan skall vara förebyggande och hälsofrämjande, och genom att skolhälsovård, elevvård och specialpedagogiska insatser betraktas som en helhet förbättras möjligheten för skolan att uppnå sina mål (prop. 2001/02:14 *Hälsa, lärande och trygghet*, bet. 2001/02:UbU6). Enligt Skollagskommitténs förslag *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002:121) skall elevhälsan främst arbeta förebyggande och omfatta omvårdnad samt medicinska, psykologiska,

sociala och specialpedagogiska insatser. Utskottet hänvisar till den beredning som pågår inom Regeringskansliet med anledning av kommitténs förslag.

Jämställdhet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå yrkanden om jämställdhet och diskrimineringslagstiftning med hänvisning till tidigare ställningstaganden och pågående insatser och utredning.

Jämför *reservationerna 7 (m), 8 (v), 9 (v, mp) och 10 (m) samt särskilda yttrandena 6 (fp) och 7 (kd).*

Motionerna

Moderaterna framhåller i motion 2004/05:Ub292 yrkande 1 att den enskilt viktigaste åtgärden för att skapa **jämställdhet** inom svenskt utbildningsväsen är att värna om människors rätt att bli bedömda som individer och att få sina prestationer granskade i ett individuellt perspektiv.

Vänsterpartiet menar i motion 2004/05:A322 att satsningar som syftar till att få män och kvinnor att göra "otraditionella" utbildnings- och yrkesval bör ges fortsatt prioritering samtidigt som motionärerna menar att regeringen bör förtydliga och konkretisera uppdrag till berörda myndigheter. Myndigheten för skolutveckling bör enligt Vänsterpartiet få i uppdrag att utarbeta kurser som ger pojkar möjlighet att prova yrken inom vård, skola och omsorg (yrkande 3). Vidare bör Skolverket få i uppdrag att granska den arbetsplatsförlagda verksamhet som bedrivs för elever i grund- och gymnasieskolan och se om den överensstämmer med de skrivningar om jämställdhet som finns i läroplanerna (yrkande 4). Slutligen bör Myndigheten för skolutveckling enligt Vänsterpartiet se till att praktikhandledare samt studie- och yrkesvägledare får kunskap om hur man aktivt arbetar med att bryta de könstraditionella mönstren, inklusive yrkesvalen (yrkande 5).

I motion 2004/05:Ub292 yrkande 2 anser Moderaterna att det inte finns någon anledning att ha en särskild **diskrimineringslagstiftning** för utbildningsväsendet eller för någon del av detta. Det finns enligt motionärerna inte något motiv för att dela upp diskriminering i olika kategorier och att splittra lagstiftningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

När utskottet behandlade frågor om **jämställdhet** i grundskolan och inom gymnasieskolan i betänkandet *Jämställdhet inom utbildning och forskning* (bet. 2003/04:UbU16) underströk utskottet vikten av att skolan till eleverna förmedlar de demokratiska värdena, inbegripet jämställdhet mellan kvinnor och män. Utskottet menade också att arbetet för jämställdhet handlar om att

motverka traditionella könsmonster och ge eleverna likvärdiga möjligheter och villkor att utvecklas oberoende av kön. Utskottet har ingen annan uppfattning nu.

Utskottet delar uppfattningen att det är viktigt att kvinnor och män i ökad utsträckning gör otraditionella utbildnings- och yrkesval. Detta är en viktig uppgift för dem som arbetar i gymnasieskolan, men också i förskolan och skolan i övrigt. Förskolans och skolans arbete för ökad jämställdhet behandlas i skollagen, läroplanerna, jämställdhetslagen och i FN:s barnkonvention. Målen för jämställdhetsarbetet finns tydligt formulerade i de nationella styrdokumenten. I grundskolans kursplaner eftersträvas också att skolans värdegrund, däribland jämställdhet som en fråga om demokrati, skall genomsyra undervisningen i alla ämnen. Kommunerna ansvarar för att lärare, förskollärare och fritidspedagoger har kunskap om de föreskrifter som gäller för skolväsendet samt får kompetensutbildning i dessa frågor. I läroplanen tilldelas dessutom rektor särskilt ansvar för jämställdhet som ämnesövergripande kunskapsområde. Därtill har en rad åtgärder vidtagits på nationell nivå för att stödja och stimulera det lokala jämställdhetsarbetet. Jämställdhet är ett av tre prioriterade områden för Myndigheten för skolutvecklings generella uppdrag. Regeringen har avsatt medel för att utbilda resurspersoner i jämställdhet och genuskunskap. För att ytterligare stödja utvecklingen av jämställdhetsarbete i skolan planerar Myndigheten för skolutveckling att bl.a. under läsåret 2004/05 anordna regionala mötesplatser för genuspedagoger, mediepedagoger samt lärare och annan skolpersonal. I maj 2004 gav regeringen Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att ta fram material med information om vad jämställdhet är och innebär för skolans uppdrag och åtagande (U2004/2350/S). Myndigheten har tagit fram ett stödmaterial, *Hur är det ställt? Tack, ojämt!* Materialet innehåller lärande exempel på hur skolor och kommuner i samverkan med olika organisationer och myndigheter arbetar med jämställdhet samt social och etnisk mångfald. Alla kommuner och skolor har fått del av materialet. Utskottet utgår ifrån att när materialet används i skolorna deltar också studie- och yrkesvägledare.

Skolverket har fått i uppdrag att utarbeta nya kursplaner och program mål inför att de beslutade ändringarna i gymnasieskolan skall träda i kraft. I detta arbete skall bl.a. genusperspektivet beaktas. Att integrera genusperspektiv i utbildningen ger eleverna bättre möjlighet att upptäcka och motverka diskriminerande och ojämställda förhållanden.

När det gäller jämställdheten inom den arbetsplatsförlagda verksamheten hänvisar utskottet till Skolverkets tillsynsansvar som bedrivs inom inspektionsverksamheten. Ansvaret gäller hela utbildningen, dvs. också den arbetsplatsförlagda.

Sammantaget menar utskottet att frågan om jämställdhet inom skolan har uppmärksamats och tydliggjorts under senare år och även att pågående verksamhet gör att motionsyrkandena bör avslås.

När det gäller frågan om en **diskrimineringslagstiftning** för skolan hänvisar utskottet till den proposition rörande förbud mot diskriminering och annan

kränkande behandling i skolan som aviserats från Regeringskansliet till i maj 2005. I propositionen kommer betänkandet *Skolans ansvar för kränkningar av elever* (SOU 2004:50) att behandlas.

Yrkesprogram i gymnasieskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå yrkanden om tvååriga yrkeslinjer, yrkesutbildningen och arbetsplatsförlagd utbildning. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden.

Jämför reservationerna 11 (fp), 12 (kd), 13 (kd) och 14 (kd).

Motionerna

Folkpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub258 yrkande 19 att **tvååriga yrkeslinjer** skall inrättas. Motionärerna hävdar att det är bättre att elever slutför en kortare yrkesutbildning än att de hoppar av utan slutbetyg och får svårt att klara sig i yrkeslivet och i vidare studier. Också i motion 2004/05:N242 yrkande 2 (i denna del) menar Folkpartiet att det finns behov av en gymnasieform som ger bättre och mindre teoretiska yrkesprogram men också en ökad valfrihet inom yrkesprogrammen. Motionärerna menar att med tvååriga gymnasielinjer kommer sannolikt fler elever att ta sig igenom gymnasiet och komma fortare ut i arbetslivet. Ett motsvarande yrkande finns i motion 2004/05:Ub407 (kd) yrkande 1.

Kristdemokraterna efterlyser i motion 2004/05:N239 yrkande 6 en bättre **struktur för yrkesutbildningen** på gymnasienivå då man menar att utbildningsvägarna många gånger är oklara och ofullständiga.

I motion 2004/05:Ub440 yrkande 6 meddelar Kristdemokraterna att man noggrant kommer att följa utvecklingen av **Yrkesutbildningsdelegationen**. Motionärerna menar att arbetet med att stärka yrkesutbildningen kan utföras av en befintlig myndighet på området, t.ex. Skolverket eller Myndigheten för skolutveckling.

Kristdemokraterna är i motion 2004/05:Ub440 yrkande 4 positiva till **arbetsplatsförlagd utbildning** då samverkan mellan skola och arbetsliv behövs för att eleven skall hitta rätt på en arbetsmarknad som förändras och blir alltmer kunskapsintensiv. I yrkande 5 vänder sig dock motionärerna mot att det finns stora svårigheter med att anordna arbetsplatsförlagd utbildning och föreslår att ett finansieringssystem skall införas, som säkerställer tillräckligt många platser med godtagbar kvalitet.

I motion 2004/05:Ub351 (v) begärs att regeringen skall lämna förslag till åtgärder i syfte att ge studerande rätt till arbetsplatsförlagd utbildning och praktik. Motionären pekar bl.a. på att det på många gymnasieorter är svårt att leva upp till att erbjuda eleverna på yrkesprogrammen 15 veckors arbetsplatsförlagd utbildning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena med hänvisning till tidigare ställningstaganden.

I betänkandet *Utveckling av gymnasieskolan* slog utskottet fast att man menade att gymnasieskolan skall vara en skola med en minsta gemensam kunskapsbas för såväl studie- som yrkesförberedande utbildningar, t.ex. bör kärnämnen vara gemensamma för samtliga utbildningar. Gymnasieskolan är inte bara en förberedelse inför högre studier utan också en förberedelse inför arbetslivet och för livet som aktiv samhällsmedborgare. Utskottet avvisade därför förslag om införande av **tvååriga linjer**. Utskottet gör samma bedömning nu. När det gäller problematiken med att elever slutar i gymnasieskolan utan att ha slutfört sina studier behandlas denna under *Övergripande frågor* i detta betänkande.

Utskottet menar att den gymnasiala yrkesutbildningen måste hålla hög kvalitet och ha hög legitimitet och därmed vara relevant för arbetslivet. När det gäller **strukturen för yrkesutbildningen** vill utskottet peka på att det under senare år har pågått ett utvecklingsarbete vad gäller kvaliteten på yrkesutbildningen. Under åren 2000–2002 genomförde Skolverket ett yrkesutbildningsprojekt, YKSA, i syfte att höja kvaliteten inom gymnasieskolans yrkesutbildningar. I verkets slutrapport *Samtal – samsyn – samarbete* ges exempel på arbetssätt för kvalitetsförbättringar inom yrkesutbildningen. Vidare har Myndigheten för skolutveckling i februari 2004 publicerat en rapport, *Arbetsplats för lärande*, där några av de möjligheter som finns i gymnasieskolan för att förlägga delar av utbildningen till en arbetsplats och samverka med arbetslivet presenteras.

I sammanhanget vill utskottet framhålla den möjlighet som finns till samverkan mellan kärnämnen och karaktärsämnen. Även om målen för kärnämnen är gemensamma för alla elever, innebär inte detta att utformningen av undervisningen måste vara densamma för alla. I betänkandet *Utveckling av gymnasieskolan* framhöll utskottet att varje elev har unika behov som måste mötas utifrån vars och ens individuella förutsättningar och att alla måste få det stöd som behövs för att nå målen. Olika alternativa pedagogiska metoder måste utvecklas och användas för att måluppfyllelsen skall öka. Inte minst gäller detta för de elever som går i yrkesprogrammen. Ett sätt att stimulera elevernas intresse kan vara att kärnämneskurserna ges en prägel av målen för den studieväg som eleven följer, s.k. infärgning. För att underlätta för skolorna att arbeta med infärgning har regeringen givit Skolverket i uppdrag att utforma kursplanerna så att möjligheterna att samverka mellan kärnämnen och karaktärsämnen stärks. Uppdraget skall redovisas senast den 1 februari 2006. Utskottet vill också erinra om det stöd som kan ges till elever som av olika skäl har svårt att klara sin gymnasieutbildning och som utskottet redogör för under avsnittet *Övergripande frågor* i detta betänkande.

I maj 2004 beslutade regeringen om inrättandet av en **yrkesutbildningsdelegation**. Delegationen består av representanter för näringsliv, offentlig verksamhet, fackliga organisationer och skola och skall arbeta för att i ökad ut-

sträckning förverkliga samhällets intentioner för samverkan mellan skola och arbetsliv och därmed bidra till att höja kvaliteten i gymnasieskolans yrkesinriktade utbildning. Delegationen skall medverka till att ett lokalt utvecklingsarbete initieras och också verka för en ökad rekrytering till de yrkesinriktade utbildningarna i gymnasieskolan. Arbetet skall bedrivas fram t.o.m. den 31 december 2006, och delegationen skall då lämna en skriftlig redogörelse till regeringen för sitt arbete. Utskottet, som välkomnar tillsättandet av Yrkesutbildningsdelegationen, menar att delegationens arbete bör avvaktas. Utskottet hyser goda förhoppningar om att delegationens arbete kommer att höja statusen för de yrkesinriktade programmen.

I propositionen *Kunskap och kvalitet – elva steg för utveckling av gymnasieskolan* underströk regeringen att det **arbetsplatsförlagda** lärandet inom den gymnasiala yrkesutbildningen är en kvalitetsmässigt viktig del av utbildningen. Man menade att elever som väljer yrkesinriktade program bör få minst 15 veckors utbildning förlagd till en arbetsplats. Regeringen ansåg också att inslag av arbetsplatsförlagd utbildning även bör erbjudas elever som väljer mer studieförberedande studievägar men pekade samtidigt på svårigheterna att bereda alla elever plats och föreslog därför ingen minsta omfattning. Utskottet delade regeringens bedömningar vad gällde omfattningen av det arbetsplatsförlagda lärandet och erinrade samtidigt om att det är väl känt att det finns svårigheter med att hitta sådana platser. Utskottet anser fortfarande att omfattningen är väl avvägd med de förutsättningar för det arbetsplatsförlagda lärandet som nu råder och vill åter framhålla Yrkesutbildningsdelegationens arbete som kan leda till förslag om förändringar.

Lärlingsutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå yrkanden om förändrad lärlingsutbildning med hänvisning till tidigare ställningstaganden.

Jämför *reservationerna 15 (m, fp, kd, c)* och *16 (m, fp, kd, c)*.

Motionerna

Folkpartiet menar i motion 2004/05:N242 yrkande 2 (i denna del) att det måste vara möjligt att i större utsträckning genomgå lärlingsutbildning. En sådan utbildning har stor betydelse för att många hantverksyrken och småindustrier skall kunna leva kvar. Dessutom leder förbättrade möjligheter till lärlingsutbildning enligt motionärerna till att eleverna i högre utsträckning ges möjlighet att ta del av den senaste tekniken. Ett liknande yrkande framställer Folkpartiet i motion 2004/05:N254 yrkande 14. Motionärerna menar att det finns ett behov av en modern lärlingsutbildning för bl.a. landsbygdens traditionella yrken.

Kristdemokraterna begär i motion 2004/05:Ub480 yrkande 43 att ett lärlingsprogram införs inom gymnasieskolans ram som ett eget nationellt program. Lärlingsutbildningen skall vara nära knuten till det lokala näringslivet. Motsvarande yrkande presenteras också av Kristdemokraterna i motion 2004/05:Ub440 yrkande 1. Lärlingsprogrammet skall ha egen timplan parallellt med den gymnasiala yrkesutbildningen. I samma motion (yrkande 3) framhåller man att lärlingsutbildningen skall utformas i samarbete med arbetsmarknadens parter och att praktik bör varvas med teori redan första terminen.

Centerpartiet menar i motion 2004/05:Kr354 yrkande 17 att gymnasieskolan inte lyckats utbilda tillräckligt många till hantverksyrkena och att en satsning därför bör göras på en modern lärlingsutbildning. Motionärerna menar att en sådan utbildning skulle innebära ökade möjligheter för ungdomar och att hantverkarkåren skulle bevaras. I motion 2004/05:Ub386 (c) vill motionären att regeringen återkommer med förslag om hur ett effektivt lärlingssystem skall kunna byggas upp för att stärka småföretagen och deras vilja att utbilda och anta lärlingar i hantverksyrken som målare, rörmokare, snickare och bilmekaniker.

I motion 2004/05:Ub407 (kd) yrkande 2 begär motionären att regeringen lägger fram förslag om ett utvecklat lärlingssystem och en yrkeshögskola. Motionären anser att en lärlingsutbildning skall finnas som ett komplement till den skolrelaterade utbildningen och efterfrågar ett system med bättre samverkan mellan skola, arbetsförmedling och företag.

I motion 2004/05:Ub285 (kd) yrkas att införandet av en lärlingsutbildning bör prövas i Heby kommun. En lärlingsutbildning skulle kunna byggas upp före 2007 och på så sätt fungera som modell för övriga landet inför den reform av lärlingsutbildningen som då väntar. I motion 2004/05:Ub286 (kd, m, c, fp) yrkande 1 föreslår motionärerna att en försöksverksamhet med ett nationellt program för lärlingsutbildning skall införas i Jönköpings län. Utbildningen skall ha egen timplan och starta höstterminen 2005. Lärlingssystemet skall tillgodose såväl elevens behov av relevant yrkesutbildning som företagens behov av kvalificerade yrkesarbetare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Frågan om lärlingsutbildning behandlades i samband med riksdagens beslut om utvecklingen av gymnasieskolan. I propositionen gjorde regeringen bedömningen att en lärlingsutbildning skall utvecklas inom gymnasieskolan som ett valbart alternativ till den huvudsakligen skolförlagda utbildningen. Utskottet delade regeringens bedömning, och har alltså den uppfattningen, att en lärlingsutbildning bör utvecklas inom gymnasieskolan.

Regeringen har lämnat ett uppdrag till Skolverket att utreda och lämna förslag på utformning och reglering av gymnasial lärlingsutbildning. Verket skall också utreda vilka formella beslut som skall krävas lokalt för att en skolhuvudman skall ha rätt att erbjuda lärlingsutbildning som en alternativ

gymnasieutbildning och vilka följder det skall få för bl.a. elevens rätt att söka utbildning i annan kommun. Skolverket skall också enligt uppdraget kartlägga de möjligheter och hinder som kan finnas med att förena en anställning med studier på ett nationellt program med yrkesämnena. Uppdraget skall redovisas senast den 1 februari 2006. Utskottet anser att Skolverkets förslag till utformning och reglering av en gymnasial lärlingsutbildning bör avvaktas. Under arbetets genomförande förutsätter utskottet att verket samråder med bl.a. arbetsmarknadens parter.

När det gäller flera motionärers oro för hantverksutbildningarnas fortlevnad delar utskottet denna oro men utgår ifrån att de kontakter och den utredning som pågår kommer att belysa vilka branscher som är speciellt lämpade för att omfattas av lärlingsutbildning. Utskottet vill också peka på den möjlighet som finns inom ramen för det individuella programmet att genom lärlingsutbildning förena en anställning som syftar till yrkesutbildning med studier av vissa kärnämnen i gymnasieskolan. Hantverksutbildning inom vuxenutbildningen har behandlats av utskottet i betänkandet *Vuxenutbildning* (bet. 2004/05:UbU5). Yrkanden om införandet av en yrkeshögskola har också behandlats i samma betänkande varvid utskottet föreslagit att riksdagen avslår dessa.

Vissa utbildningssatsningar, ämnen och kunskapsområden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om omvårdnadsprogrammet, entreprenörskap, idrott och hälsa samt innehållet i Skolverkets uppdrag om kursplaneöversyn. Vidare föreslås avslag på motionsyrkanden avseende konsumentkunskap, riksrekryterande utbildningar och körkortsutbildning.

Jämför *reservationerna 17 (fp), 18 (m, fp), 19 (v)* samt *särskilt yttrande 8 (kd)*.

Motionerna

Kristdemokraterna framhåller i motion 2004/05:So605 yrkande 15 nödvändigheten av att fler kvinnor och män väljer att gå **omvårdnadsprogrammet**. Om inte fler väljer detta program – och andra omvårdnadsutbildningar – kommer det att saknas 200 000 personer med omvårdnadsutbildning år 2015.

Folkpartiet menar i motion 2004/05:Ub258 yrkande 22 att gymnasieskolan bör erbjuda **entreprenörskap** som en del av undervisningen och framhåller att kunskaper om företagande gör att fler vågar ta steget att starta eget. Också i motion 2004/05:Ub241 (fp) framhävs betydelsen av att skolan lägger grunden för att stimulera entreprenörsanda och eget företagande. I motion 2004/05:Ub286 (kd, m, fp, c) yrkande 2 föreslås att ett nationellt program

med inriktning på företagande och entreprenörskap införs på försök i Jönköpings län. Enligt motionärerna har länet rik tillgång på såväl företag som entreprenörer. I motion 2004/05:Ub503 (s) menar motionären att det entreprenörskapsperspektiv som kommer att införas i gymnasieskolan bör följas av konkreta åtgärder för ett bestående resultat.

Moderaterna framhåller i motion 2004/05:Kr269 yrkande 5 att ämnet **idrott och hälsa** även framledes skall vara ett kärnämne i gymnasieskolan. I motion 2004/05:Ub361 (c) yrkande 2 hävdas att **konsumentkunskap** skall vara ett obligatoriskt ämne i gymnasieskolan. Motionärerna menar att först när ämnet konsumentkunskap ges ett ordentligt utrymme i skolan kan ungdomar agera på ett bra sätt som konsument på marknaden.

Vänsterpartiet begär i motion 2004/05:Ub339 att tilläggsdirektiv skall lämnas till Skolverket vad gäller den **kursplaneöversyn** som verket skall genomföra. Motionärerna menar att kursplanerna bör inkludera inte enbart arbetsrättsliga frågor, utan även sådant som rör relationer till andra, en god hälsa, olika studievägar, hur universitetslivet fungerar samt hur man söker arbete och egen bostad.

I motion 2004/05:MJ500 yrkande 38 pekar Krisdemokraterna på vikten av att det finns en gymnasieutbildning med riksintag med inriktning på fiske för att trygga nyrekryteringen och den framtida försörjningen inom fiskenäringen och föreslår därför att en sådan utbildning skall finnas. Ett yrkande om att gymnasieskolan i Degerfors bör ges möjlighet att utvecklas till ett **riksrekryterande** fotbollsgymnasium framförs i motion 2004/05:Kr331 (v) yrkande 3. Enligt motionären bör riksdagen begära att regeringen i samverkan med berörda parter skapar sådana möjligheter.

I motion 2004/05:Ub250 (c) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att en utredning om möjligheterna att erbjuda gymnasieeleverna trafik- och körkortsteori bör genomföras. Även i motion 2004/05:Ub311 (s) föreslås att **körkortsutbildning** skall erbjudas i gymnasieskolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet menar att det är angeläget att rekryteringen till **omvårdnadsprogrammet** och andra vårdutbildningar ökar. För att uppnå detta är det nödvändigt att utbildningen på t.ex. omvårdnadsprogrammet görs tillräckligt attraktiv för ungdomar. Utskottet har erfarit att det finns framgångsrika lokala satsningar där antalet sökande till omvårdnadsprogrammet har ökat. Även andelen män på utbildningen har ökat. Satsningarna görs i samarbete mellan t.ex. kommuner, skolor och landsting. Detta är dock inte en fråga för riksdagen. När det gäller andra utbildningssatsningar inom vården hänvisas till utbildningsutskottets betänkande *Vuxenutbildning* (bet. 2004/05:UbU5).

Enligt läroplanen för de frivilliga skolformerna skall ett etiskt perspektiv, ett miljöperspektiv, ett internationellt perspektiv och ett historiskt perspektiv prägla undervisningen. I propositionen om förändringar i gymnasieskolan presenterade regeringen ytterligare fyra perspektiv som skall beaktas vid

utformningen av program mål och kursplaner, nämligen ett naturvetenskapligt perspektiv, ett genusperspektiv, ett **entreprenörskapsperspektiv** samt ett internationellt perspektiv. Skolverket har fått i uppdrag att beakta dessa perspektiv när verket föreslår hur de nya kursplanerna skall utformas. Regeringen meddelade dessutom i budgetpropositionen för 2005 att man avser att under 2005, som ett led i en sammanhållen tillväxt- och innovationspolitik, uppmärksamma hur undervisning i entreprenörskap kan främjas inom utbildningsområdet. I december 2004 beslutade regeringen att ge ett uppdrag till Verket för näringslivsutveckling (Nutek) att genomföra ett utökat nationellt program för att främja entreprenörskap. Programmet skall genomföras perioden den 1 januari 2005 till den 31 december 2007. Programmet skall syfta till att öka intresset för kunskaperna om entreprenörskap i grund- och gymnasieskolan samt i högskolan. Det skall också bidra till regeringens målsättning att få fler intresserade av att starta företag men också öka ungdomars entreprenöriella förmåga. Utskottet anser att frågan om entreprenörskap är tillräckligt uppmärksammas.

Vad gäller yrkandet om att ämnet **idrott och hälsa** också i fortsättningen skall vara ett kärnämne har utskottet ingen annan uppfattning och menar därför att yrkandet är tillgodosett. Yrkande om att **konsumentkunskap** skall vara ett obligatoriskt ämne i gymnasieskolan behandlades i betänkande 2003/04:UbU13. Utskottet föreslog då att yrkandet borde avslås då det inte enligt utskottets uppfattning fanns utrymme för ytterligare obligatoriska ämnen i gymnasieskolan. Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget. Utskottet har ingen annan uppfattning nu.

När det gäller Skolverkets **kursplaneöversyn** är denna främst inriktad på att förbereda den övergång från kursbetyg till ämnesbetyg som riksdagen beslutade om hösten 2004 (bet. 2003/04:UbU13). Verket skall – förutom en översyn av kursplanerna – se över programmålen, bedöma behovet av förändringar av nuvarande inriktningar på nationella program, lämna förslag på utformning och reglering av gymnasial lärlingsutbildning, följa utvecklingen av frisökning samt se över hur beredningen av ansökningar om riksrekrytering skall utformas. Utskottet anser att Skolverkets uppdrag redan är så omfattande och av sådan angelägenhet att motionärernas yrkande bör avslås.

Enligt 5 kap. 9 och 14 §§ i skollagen har regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, möjlighet att föreskriva att vissa utbildningar skall stå öppna för sökande från ett bestämt geografiskt område. Utskottet anser att nuvarande ordning för beslut om sådana **riksrekryterande** utbildningar är ändamålsenlig och yrkandet om att riksdagen skall ta initiativ till en sådan utbildning bör därför avslås. Utskottet vill i sammanhanget erinra om regler om utökad möjlighet att söka till ett nationellt program i en annan kommun även om hemkommunen anordnar motsvarande utbildning. Denna möjlighet torde minska behovet av riksrekryterande utbildningar (jfr avsnittet *Övergripande frågor* ovan). Skolverket har i december 2004 redovisat ett uppdrag om riksrekrytering för vissa gymnasieutbildningar. I redovisningen lägger Skolverket fram förslag om bedömningsgrunder för ansökan om riksrekryterande

utbildning. Skolverket bedömer också att beredningsgången för beslut om riksrekryterande utbildningar skall behållas. Förslagen bereds inom Regeringskansliet.

Den gymnasieskola som önskar erbjuda eleverna undervisning i **körkortsteori** kan göra det genom att anordna en lokal kurs med detta innehåll. Utskottet anser därför att det inte finns behov av en utredning för att se över möjligheterna att erbjuda gymnasieeleverna trafik- och körkortsteori.

Inför högre studier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om teknikprogrammet och tekniskt basår, kunskapskraven för elever som läser studieförberedande program, avskaffande av högskolebehörighet på alla program och införande av ett mentorssystem.

Jämför *reservationerna 20 (fp), 21 (fp), 22 (m, fp, kd) och 23 (kd) samt särskilt yttrande 9 (v).*

Motionerna

Folkpartiet föreslår i motion 2004/05:Ub258 yrkande 20 att **teknikprogrammet** skall ge en kompetensnivå som motsvarar det tekniska basåret på högskolorna. Enligt motionärerna är det slöseri med resurser att högskoleutbildning skall ägnas åt grundläggande kunskaper som bäst lärs ut på gymnasienivå.

I motion 2004/05:Ub258 yrkande 23 menar Folkpartiet att **kunskapskraven** bör höjas för elever som läser en studieförberedande gymnasieutbildning. Motionärerna anser att alla elever skall läsa kärnämnen, men att elever som vill gå direkt ut i yrkeslivet skall kunna läsa ämnena under kortare tid och med annat innehåll. Om inte alla elever måste stöpas i samma form menar motionärerna att elever som siktar på vidare studier redan från början av gymnasieutbildningen kan mötas av krav som är bättre anpassade till deras förutsättningar.

Kristdemokraterna föreslår i motion 2004/05:Ub480 yrkande 44 att kravet på direkt **högskolebehörighet** tas bort men att möjligheten att komplettera studierna för att få behörighet alltid skall finnas på alla program.

Införande av ett mentorssystem föreslås av Kristdemokraterna i motion 2004/05:Sf365 yrkande 8. Motionärerna pekar på att få gymnasieelever med invandrabakgrund fortsätter till universitet och högskola. För att underlätta för dessa elever att skaffa akademisk utbildning bör ett **mentorssystem** införas. På så sätt får eleverna lära känna andra invandrare som studerar, forskar eller som gått vidare till arbetslivet efter avslutade universitetsstudier.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Möjligheten att genomgå ett tekniskt basår i högskolan eller inom den kommunala vuxenskolan är enligt utskottets uppfattning ett värdefullt komplement för att bredda rekryteringen till de naturvetenskapliga och tekniska utbildningarna i högskolan. De elever som går igenom det tekniska basåret – omkring 3 500 elever vid högskolan och något färre i kommunala vuxenskolan varje år – är ett välkommet tillskott till de som avslutar det **tekniska programmet** eller det naturvetenskapliga.

Utskottet anser – som tidigare framgått i detta betänkande – att gymnasieskolan skall vara en skola med gemensam kunskapsbas för såväl studie- som yrkesförberedande utbildningar och att kärnämnen därför bör vara gemensamma för samtliga utbildningar. Utskottet hänvisar till detta resonemang även när det gäller att bemöta yrkanden om andra **kunskapskrav** på vissa program. Utskottet vill också hänvisa till de olikheter i innehållet som redan finns mellan programmen bl.a. genom de olika karaktärsämnena. Även när det gäller yrkandet om **högskolebehörighet** hänvisas till vad utskottet anfört om en gemensam kunskapsbas för alla. Den kunskap som motsvarar högskolebehörighet är viktig för att kunna vara en aktiv samhällsmedborgare och också för att kunna få ett arbete.

Utskottet menar att det är värdefullt med kontakter mellan gymnasieelever och högskolan. Det är dock möjligt för en enskild skola, en kommun eller en högskola att initiera ett sådant **mentorssystem** som förespråkas av motionärerna. Utskottet anser inte att detta är en fråga för riksdagen att besluta om.

Övriga yrkanden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden avseende de nordiska ländernas gymnasiebetyg, elevresor och avgiftsfri skolmat.

Jämför *reservation 24 (kd)* och *särskilt yttrande 10 (v)*.

Motionerna

Kristdemokraterna menar i motion 2004/05:U312 yrkande 1 att en snabb lösning bör komma till stånd för en gemensam evaluering av de **nordiska ländernas** gymnasiebetyg så att de kan jämföras på ett rättvist sätt.

Kommunernas skyldighet att svara för vissa **elevresor** bör förändras enligt motion 2004/05:Ub414 (s). Eftersom väderförhållandena skiljer sig starkt mellan olika landsändar borde ansvaret för elevernas resor till skolan ses över med syfte att bli mer flexibelt.

Tre motioner har väckts angående avgiftsfri **skolmat** i gymnasieskolan. I motion 2004/05:Ub385 (mp) yrkar motionärerna att elever inom grund- och gymnasieskolan bör få en laglig rätt till avgiftsfri skollunch och pekar på att

barn från ekonomiskt utsatta familjer äter allt mindre och allt sämre näringsrik mat. I motion 2004/05:Ub484 (s) yrkas att regeringen bör verka för att skolmaten i gymnasieskolan förblir kostnadsfri. Motionärerna menar att detta är viktigt dels ur ett näringsperspektiv, dels ur ett klassfrågeperspektiv. FN:s konvention för barns bästa åberopas i motion 2004/05:Ub488 (s) och motionären efterfrågar åtgärder i syfte att garantera eleverna fri skolmat.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

De **nordiska länderna** har inom ramen för Nordiska rådet ett samarbete när det gäller gymnasieskolan och har nyligen överenskommit om ett nytt gymnasieavtal. Avtalet innebär bl.a. ett ömsesidigt erkännande av examina, delexamina och annan dokumentation över genomgången utbildning. Avtalet säkerställer också att de nordiska länderna ger utbildningssökande från andra avtalsländer tillgång till de teoretiska och yrkesinriktade gymnasieutbildningarna på lika villkor med respektive lands egna medborgare.

När det gäller yrkandet om flexibla regler för skolskjuts beroende på väderlek vill utskottet peka på bestämmelsen i 4 kap. 7 § skollagen om reglerna för **skolskjuts** för elever i grundskolan. Där stadgas att hemkommunen är skyldig att sörja för att det för eleverna anordnas kostnadsfri skolskjuts, om sådan behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, funktionshinder hos en elev eller någon annan särskild omständighet. Inget hindrar således en kommun att väga in klimatet som en faktor i de kommunala bestämmelserna. Motsvarande skyldighet att anordna skolskjuts finns inte för gymnasieskolan.

Yrkanden om avgiftsfri skolmat behandlades av utskottet senast i betänkandet *Utveckling av gymnasieskolan*. Utskottet menade då att behandlingen av Skollagskommitténs betänkande borde avvaktas då ansvarsfördelningen mellan stat och kommun behandlas i betänkandet.

Andra motionsyrkanden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå tre motionsyrkanden i frågor där det enligt gällande regler ankommer på andra än riksdagen att fatta beslut.

Motionerna och utskottets ställningstagande

Ansvar för skolväsendet delas mellan staten, kommunerna och respektive skola. Enligt gällande ansvarsfördelning skall riksdagen främst fatta beslut om övergripande och nationella frågor.

Följande motionsyrkanden rör frågor där det enligt gällande ansvarsfördelning ankommer på andra än riksdagen att fatta beslut:

- motion 2004/05:Ub427 (s) om trafikantutbildning och förberedande körkotsutbildning,
- motion 2004/05:Ub445 (s) om undervisning i kvinno- och migrationshistoria och
- motion 2004/05:Sk404 (c) yrkande 2 om teoriutbildning inför körkortsprov.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i reservationen.

1. Behörighet till gymnasiet (punkt 1) – m

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub390 yrkande 32

samt avslår motion

2004/05:Ub501.

Ställningstagande

Vi menar att det inte går att tvinga på någon kunskap. Elever som inte vill lära sig kommer inte att tillgodogöra sig undervisning. Men grundinställningen måste vara att alla elever i grundskolan skall nå målen. När kunskapsrätten – dvs. rätten till det stöd och den hjälp som krävs för att eleven skall kunna klara skolans kunskapsmål – är genomförd skall alla mål nås före gymnasiet. Självklart skall kraven för behörighet till gymnasiet inte sänkas utan även framgent skall minst godkänt i svenska, engelska och matematik krävas för inträde på de nationella programmen.

2. Brister i utbildningssystemet (punkt 2) – m, fp

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Tobias Billström (m), och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub436 yrkande 2.

Ställningstagande

Det svenska utbildningssystemet klarar inte av att möta vare sig enskildas behov eller arbetsmarknadens krav. De senaste åren har många rapporter påvisat brister i elevernas baskunskaper. En av fyra elever i grundskolan når inte betyget Godkänt i ett eller flera ämnen. Varje år är det ungefär 10 000

grundskoleelever som inte uppnår behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan. Det innebär att var tionde elev utestängs från de nationella programmen i gymnasieskolan. Ungefär tre av tio gymnasieelever lyckas inte fullfölja sina gymnasiestudier inom fyra år och avhoppet ökar. Trenden är tydlig. För elever som började gymnasieskolan för sex år sedan var motsvarande tal ungefär två av tio elever.

3. Livslångt lärande (punkt 3) – c

av Sofia Larsen (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ub275 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Centerpartiets utbildningspolitik tar sikte på det livslånga lärandet eftersom kunskapskraven ständigt ökar i samhället. Vi önskar en gymnasieskola som höjer den allmänna utbildningsnivån och förbereder alla för ett livslångt lärande. Vi bör ha en utbildningspolitik som utgår från den enskilda eleven i varje skolform och som stärker helhetssynen på lärandet. Skolan måste ta hänsyn till att eleverna är olika och lär på olika sätt. Det finns många olika sätt att anpassa gymnasieskolan efter de behov de enskilda eleverna har. Ett sätt är att se till att alla elever har med sig tillräckliga förkunskaper från grundskolan. Om så inte är fallet kommer dessa elevers tid i gymnasieskolan inte heller vara någon framgång då alla resurser kommer att ägnas åt att fylla de hål som uppstått i tidigare stadier.

4. Examensformer i gymnasiet (punkt 4) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ub258 yrkande 25

och avslår motion

2004/05:Ub480 yrkande 45.

Ställningstagande

Folkpartiet anser att gymnasiestudierna skall avslutas med en internationellt jämförbar studentexamen som ger behörighet till högskolestudier. Det skall också finnas en lärlingsexamen och en yrkesexamen.

5. Examensformer i gymnasiet (punkt 4) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub480 yrkande 45

och avslår motion

2004/05:Ub258 yrkande 25.

Ställningstagande

Kristdemokraterna anser att gymnasieexamina med olika inriktningar skall inrättas.

6. Fritt val av skola (punkt 5) – m

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub295.

Ställningstagande

Vi anser att det i samband med regelförändringarna i gymnasieskolan är dags att ta bort alla begränsningar i fråga om i vilken skola en elev får gå på. Det måste bli självklart att varje elev har rätt att välja utbildning på den skola som han eller hon vill gå på utan att hinder sätts upp av vare sig statliga eller kommunala regleringar.

7. Jämställdhet (punkt 7) – m

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub292 yrkande 1

och avslår motion

2004/05:A322 yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Moderaterna menar att den enskilt viktigaste åtgärden för att skapa jämställdhet inom svenskt utbildningsväsende är att värna människors rätt att bli bedömda som individer och få sina prestationer granskade i ett individuellt perspektiv. Olika människor har olika förutsättningar. Dessa perspektiv skall naturligtvis speglas i skolans och den högre utbildningens verksamhet.

8. Jämställdhet (punkt 7) – v

av Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:A322 yrkandena 4 och 5

samt avslår motion

2004/05:Ub292 yrkande 1.

Ställningstagande

Skolverket bör få i uppdrag att granska den arbetsplatsförlagda verksamhet som bedrivs i dag för elever i grund- och gymnasieskolan för att se om den överensstämmer med de skrivningar om jämställdhet som finns i läroplanerna Lpo 94 respektive Lpf 94. Vidare bör Myndigheten för skolutveckling se till att gruppen praktikhandledare och mentorer men även studie- och yrkesvägledare, får kunskap om hur man aktivt arbetar med att bryta de könstraditionella mönstren, inklusive yrkesvalen.

9. Uppdrag att utforma satsningar för att öka mäns deltagande i kvinnodominerade yrken (punkt 8) – v, mp

av Mikaela Valtersson (mp) och Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:A322 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att Myndigheten för skolutveckling bör få i uppdrag att utarbeta kurser i enlighet med det koncept som tidigare använts för flickornas kurser i teknik. Det vill säga kurser som ger pojkar möjlighet att prova på yrken inom vård, skola och omsorg.

10. Diskrimineringslagstiftning (punkt 9) – m

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub292 yrkande 2.

Ställningstagande

All form av förtryck, diskriminering och negativ generalisering skall och måste motverkas. Människor har rätt att betraktas som individer och inte som delar av en viss kvotgrupp som godtyckligt tillskrivs vissa egenskaper uppifrån. Vi anser att det inte finns någon anledning att ha en särskild diskrimineringslagstiftning för utbildningsväsendet eller över huvud taget för någon del av detta. Det finns inget hållbart motiv till att dela upp diskriminering i olika kategorier och att splittra lagstiftningen på en rad olika lagar.

11. Införande av tvååriga yrkeslinjer (punkt 10) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:Ub258 yrkande 19,

2004/05:Ub407 yrkande 1 och

2004/05:N242 yrkande 2 (i denna del).

Ställningstagande

Folkpartiet menar att det är bättre att elever slutför en kortare yrkesutbildning, än att många – som i dag – hoppas av utan slutbetyg. De personer som följde de tvååriga linjerna som fanns i gymnasiet för tio år sedan har klarat sig bra i yrkeslivet. Dagens avhoppare har däremot svårt att ta sig vidare vare sig det gäller fortsatta studier eller att få ett arbete. Vi tänker oss att elever som läser en tvåårig yrkesutbildning skall kunna komplettera den med lärlingsutbildning eller mer teoretiskt inriktade studier. Med tvååriga gymnasielinjer kommer dessutom sannolikt fler elever att ta sig igenom gymnasiet och komma ut fortare i arbetslivet. Det skulle inte bara gynna de individerna utan också det svenska näringslivet.

12. Struktur för yrkesutbildningen (punkt 11) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:N239 yrkande 6.

Ställningstagande

Kristdemokraterna anser att det behövs en uppvärdering av yrkesutbildning. Underförsörjning av yrkeskvalificerad arbetskraft hindrar tillväxten. Utbildningsvägarna är många gånger oklara och ofullständiga. Den tydligaste bristen och därmed den främsta utmaningen är att det saknas ett sammanhållet system och en struktur för yrkesutbildningen. Dubbelt så många hoppar av från de yrkesförberedande gymnasieprogrammen som från de studieförberedande. Vi menar att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om en bättre struktur för yrkesutbildningen på gymnasienivå.

13. Yrkesutbildningsdelegationen (punkt 12) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ub440 yrkande 6.

Ställningstagande

Kristdemokraterna kommer noggrant att följa utvecklingen av den nya Yrkesutbildningsdelegationen. Enligt Ekonomistyrningsverket finns redan 272 myndigheter i Sverige. På fyra år har femtio nya små myndigheter tillkommit. Det är inte fler myndigheter och utredningar svensk gymnasieskola behöver utan konkreta verktyg för att höja kunskapsnivån, stärka kvaliteten och hjälpa elever med studiesvårigheter. Kristdemokraterna menar att arbetet med att stärka yrkesutbildningen kan utföras av en befintlig myndighet på området, t.ex. Skolverket eller Myndigheten för skolutveckling.

14. Arbetsplatsförlagd utbildning (punkt 13) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub440 yrkandena 4 och 5

samt avslår motion

2004/05:Ub351.

Ställningstagande

Samverkan mellan skola och arbetsliv behövs för att eleven skall hitta rätt på en arbetsmarknad som förändras och blir alltmer kunskapsintensiv. Samverkan med arbetslivet bidrar till att utbildningen håller hög kvalitet och ligger i fas med arbetslivets förändring. Kristdemokraterna är positiva till arbetsplatsförlagt lärande men för att säkerställa ett tillräckligt stort utbud av platser behövs ett finansieringssystem som skapar tillräckligt många platser med godtagbar kvalitet.

15. Införande av lärlingsutbildning (punkt 14) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Sofia Larsen (c), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2004/05:Ub440 yrkandena 1 och 3,

2004/05:Ub480 yrkande 43,

2004/05:N242 yrkande 2 (i denna del),

2004/05:N254 yrkande 14,

samt avslår motionerna

2004/05:Ub285,

2004/05:Ub286 yrkande 1,

2004/05:Ub386 och

2004/05:Ub407 yrkande 2.

Ställningstagande

En ny lärlingsutbildning måste inrättas. Lärlingsutbildningen skall ge en gedigen yrkesutbildning och utformas i samarbete med arbetsmarknadens

parter med ett nationellt perspektiv för att skapa en god utbildning för hela samhället och den enskilde. Företagen bör få ersättning från skolan för utbildning och handledning. Det är viktigt för att också små företag skall kunna ta emot lärlingar. En lärlingsutbildning har också stor betydelse för att många hantverksyrken och småindustrier skall kunna leva kvar och kompetensförsörjningen inom dessa yrkesområden tryggas. Förbättrade möjligheter till lärlingsutbildning leder även till att eleverna i högre utsträckning ges möjlighet att ta del av den senaste tekniken.

16. Lärlingsutbildning för hantverk (punkt 15) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Sofia Larsen (c), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Kr354 yrkande 17.

Ställningstagande

Hantverks- och designyrkena har en enorm betydelse för att formen och designen skall kunna bli verklighet. Även klassiska hantverksyrken som snickare, murare, plåtslagare, stuckatörer, smeder, skomakare och liknande spelar en viktig roll. Gymnasieskolan har inte lyckats utbilda tillräckligt många i de aktuella yrkesgrupperna. Tusentals ungdomar har aldrig fått chansen att etablera sig som utlärd hantverkare och därmed gå från arbetslöshet till att vara anställd eller företagare. En satsning på en modern lärlingsutbildning skulle kunna innebära utökade möjligheter för ungdomar och hantverkarkåren skulle kunna bevaras.

17. Entreprenörskap (punkt 17) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ub258 yrkande 22 samt avslår motionerna 2004/05:Ub286 yrkande 2 och 2004/05:Ub503.

Ställningstagande

Kunskaper om företagande gör att fler vågar ta steget att starta eget. Detta visas t.ex. av projektet ”Ung företagsamhet” som drivits i 20 år och som låter gymnasieelever starta företag under en begränsad tidsperiod med förmånliga skattevillkor. Sannolikheten för att eleverna som vuxna startar eget företag är fyra gånger större om de deltagit i projektet än om de inte gjort det. Därför menar vi att det är viktigt att skolan kan erbjuda entreprenörskap som en del av undervisningen.

18. Eget företagande (punkt 18) – m, fp

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub241.

Ställningstagande

För att fler ungdomar skall stimuleras att starta eget måste skolans syn på entreprenörskap förändras och eleverna ges möjlighet att få inblick i företagandets vardag. Dagens skola stöper alla elever i samma form. De individer som i dag går in i den svenska skolan kommer ut tolv år senare, likriktade och formade till arbetstagare. Skolan måste omformas så att entreprenörskap och kreativitet stimuleras.

19. Kursplaneöversyn (punkt 21) – v

Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub339.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att gymnasieskolan måste ta ett större ansvar än vad den gör i dag för att ge eleverna en god kunskapsgrund för livet efter gymnasiet och för alla de val som skall göras då. I regeringens ungdomspolitiska proposition (prop. 2004/05:2) tas ett steg i rätt riktning genom att i den kursplaneöversyn som uppdragits åt Skolverket ge verket i uppdrag att överväga hur kunskaper i arbetsrättsliga frågor kan ges ökad betydelse. Vi anser att uppdraget till Skolverket bör utökas ytterligare. En grundutbildning om livet efter

gymnasiet skulle kunna handla om vilka studievägar som finns och hur universitetslivet fungerar, om att söka arbete och egen bostad. Den kan också innehålla kunskap om hälsa och om att leva tillsammans med andra. Gymnasieskolan bör ge eleverna redskap att se och hantera livet efter gymnasiet. Den kunskap som erfordras är så omfattande att det tveklöst ger underlag för ett eget ämne i gymnasieskolan. Vi avstår i detta läge från att föreslå något nytt ämne utan vill inkludera kunskapen i flera befintliga ämnen.

20. Teknikprogrammet (punkt 24) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub258 yrkande 20.

Ställningstagande

Vi anser att det behöver göras en satsning på naturvetenskap och teknik. Folkpartiet anser att teknikprogrammet skall ge en kompetensnivå som motsvarar det tekniska basåret på högskolorna. Det är slöseri med resurser att högskoleutbildning skall ägnas åt grundläggande kunskaper som bäst lärs ut på gymnasienivå.

21. Kunskapskrav på studieförberedande program (punkt 25) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Ub258 yrkande 23.

Ställningstagande

Folkpartiet anser att alla elever skall läsa kärnämnen, men att elever som vill gå direkt ut i yrkeslivet skall kunna läsa ämnena under kortare tid och med ett annat innehåll. När inte alla elever längre måste stöpas i samma form kan de som siktar på vidare studier redan från början av gymnasieutbildningen mötas av krav som är bättre anpassade till deras förutsättningar.

22. Högskolebehörighet (punkt 26) – m, fp, kd

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Margareta Pålsson (m), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2004/05:Ub440 yrkande 44.

Ställningstagande

Vi anser att kravet på allmän högskolebehörighet bör tas bort men att möjligheten att komplettera studierna för att få sådan behörighet alltid skall finnas på alla program.

23. Mentorssystem (punkt 27) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 27 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2004/05:Sf365 yrkande 8.

Ställningstagande

I dag är det alltför få gymnasieelever med invandrabakgrund som fortsätter till universitet och högskola. För att underlätta för dessa elever att skaffa akademisk utbildning bör högskolorna införa ett mentorssystem. Eleverna får då lära känna andra invandrare som studerar, forskar eller gått vidare till arbetslivet efter avslutade universitetsstudier. På så sätt visar man eleverna vilka möjligheter som finns om man söker sig vidare i utbildningssystemet, också om man har utländsk bakgrund. Systemen skall utformas lokalt på högskolor och universitet.

24. Betyg från de nordiska länderna (punkt 28) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 28 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2004/05:U312 yrkande 1.

Ställningstagande

Undervisningsministrarna i Norden förpliktade sig våren 2004 att underteckna ett reviderat gymnasieavtal. Ministrarna skall också förstärka det nordiska samarbetet om ömsesidigt erkännande av utbildningar och påbörja samarbete om erkännande av yrkesutbildningar. Det är angeläget att en snabb lösning kommer till stånd för en gemensam evaluering av de olika ländernas gymnasiebetyg, så att de kan jämföras på ett rättvist sätt.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. Fyra yttranden avser betänkandet i dess helhet. För övriga yttranden anges i rubriken inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i yttrandet.

1. Utvecklingen av gymnasieskolan – m

av Sten Tolgfors (m), Margareta Pålsson (m) och Tobias Billström (m).

Det är förmedling av kunskap som är skolans centrala uppgift. I dag når vart fjärde barn inte grundskolans mål i ett eller flera ämnen. Mer än var tionde elev blir inte behörig till gymnasiet. Grundskolans problem blir också gymnasieskolans problem när elevernas förkunskaper brister. Högskolan blir sedan i sin tur lidande när elever kommer oförberedda från gymnasiet vilket leder till diskussioner om den högre utbildningens gymnasifiering.

Det är uppenbart att dagens gymnasieskola inte fullt ut fungerar. Bara två tredjedelar av alla gymnasieelever fullgör gymnasiet inom den avsedda tiden, tre år. Bara tre av fyra elever fullgör gymnasiet ens inom fyra år. Det individuella programmet har växt från att vara ett undantagsprogram till det tredje största. Av de elever som börjar på det individuella programmet får högst var femte slutbetyg inom fyra år.

Att så många som drygt 10 % av eleverna inte är behöriga till gymnasiet i dag visar att grundskolan inte klarar sin uppgift. Problemet löses inte genom att de elever som har bristfälliga kunskaper från grundskolan tvingas in i en utbildning de har begränsade förutsättningar att klara, utan genom att åtgärder sätts in tidigt i grundskolan. Skolpolitiken måste lägga fokus på att ge varje del av skolan förutsättningar att lösa sina uppgifter, för att återupprätta Sverige som kunskapsnation.

Framtidens krav på bredare kompetenser förutsätter även krav på djup i kunskaperna. Gymnasieskolans uppdrag är inte i första hand att färdigutbilda eleverna, utan att bidra till personlig utveckling för ungdomar och göra dem redo för arbetslivet eller för studier på universitetsnivå. Gymnasieelever bör i än högre utsträckning än grundskoleelever själva kunna styra sin utbildning. I och med att det är en frivillig skolform är det rimligt att eleverna har mycket stort inflytande över hur deras utbildning skall se ut och var den skall bedrivas.

Såväl yrkesinriktade elever som starkt studiemotiverade elever måste kunna lyckas och utvecklas i gymnasiet. Vi ser inget egenvärde i att alla utbildningar skall leda till universitetsstudier. Som i dag skall kurserna också framöver vara gymnasiets minsta byggsten och det som betygssätts. Det ger utrymme för valfrihet för eleverna och skapar en struktur som gör att man successivt kan gå vidare i sina studier. Samtidigt är det viktigt att undervisningen inte fragmentiseras och delas upp i för små beståndsdelar.

Eleverna skall kunna välja kurser friare än i dag oavsett inriktning på utbildningen. Endast svenska, engelska, matematik och historia skall vara obligatoriska ämnen för alla elever. Den obligatoriska delen omfattar då ca 20 % av undervisningstiden. Utrymmet för elevernas egna val skall i motsvarande mån öka. Tydliga examenskrav och intagningskrav till universitetet bör styra gymnasieskolans struktur i övrigt. Med detta synsätt kan eleverna själva komponera sin utbildning utifrån egna intressen och bedömningar av kommande behov på arbetsmarknaden. Det gör det möjligt att variera utbildningens längd. Vi tror att det skapar motivation och frihet att förverkliga det egna livet. Samtliga specialämnen skall ha nationella kursplaner och kunskapsmål.

2. Utvecklingen av gymnasieskolan – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

I Folkpartiets tidigare behandlade motion om gymnasieskolan har vi presenterat ett antal konkreta förslag till förändringar, vilka avslagits av utskottets majoritet. För liberaler är skolan ett av samhällets starkaste verktyg för att ge alla jämlika chanser. Jämlikhet nås dock inte genom en likadan utbildning för alla elever. Tvärtom måste skolor få profilera sig mer än i dag och utbildningarna anpassas till att passa olika livsplaner och behov hos eleverna. Den enskilde elevens kunskapsinhämtande skall sättas i centrum. Varje elev måste mötas på sin egen nivå, utifrån sina intressen och framtidsplaner och ha möjlighet att utvecklas i sin takt. I en sådan skola skall ingen behöva känna sig misslyckad. Vi tror att individer är olika och lär sig på olika sätt. En del har fallenhet för vissa teoretiska ämnen, andra är skickliga praktiker. Skolans uppgift måste vara att ge alla elever en bra grund att stå på och utveckla de intressen och färdigheter som eleverna bär med sig.

Det behövs åtgärder för att komma till rätta med de stora problemen i gymnasieskolan. En mycket stor andel elever, 26 %, hoppar av sin gymnasieutbildning. Över en fjärdedel av dem som börjar gymnasiet har inte avslutat studierna inom fyra år. 40 % av 20-åringarna har inte uppnått gymnasiekompetens. Det är gymnasieskolans struktur som orsakar de stora problemen i gymnasieskolan. Den har organiserats ifrån utgångspunkten att alla elever oavsett om de vill bli frisörer eller läkare, skall läsa samma kurser i matematik, naturkunskap, engelska osv. Detta har gjort att ämnena splittras i små kurser som varken tillfredsställer den blivande läkarens eller den blivande frisörens behov. Dagens extremt kursutformade gymnasieskola behöver förändras så att eleverna i stället kan välja mellan tydliga utbildningspaket – linjer. Linjerna skall byggas upp av ämnen som läses under lång tid och som varierar till omfattning och innehåll, beroende på vilken utbildningslinje eleven valt. För de praktiskt inriktade eleverna skall yrkeslinjer och lärlingsutbildning erbjudas. Tvååriga gymnasieutbildningar med praktisk inriktning kombinerad med allmänbildning i viktiga ämnen måste också finnas för dem som så önskar. Elever som saknar högskolebehörighet skall ha rätt att komplettera i vuxenutbildningen.

Gymnasieskolan måste bidra till att betona vikten av kunskap i humanistiska ämnen i ett modernt samhälle. Det behövs en linje som skapar en stark grund för bred kunskap i humanistiska ämnen som språk, historia, litteratur och kultur. Att humanistiska ämnen nedvärderats i gymnasieskolan har fått återverkningar för hur eleverna prioriterat sin tid. Antalet elever som läser språk har minskat avsevärt både på det naturvetenskapliga och det samhällsvetenskapliga programmet.

3. Utvecklingen av gymnasieskolan – kd

av Inger Davidson (kd).

Eftersom riksdagen nyligen behandlade frågan om gymnasieskolans framtid i samband med regeringens proposition 2003/04:140 ”Kunskap och kvalitet – elva steg för utveckling av gymnasieskolan”, lade vi inte någon motion om gymnasieskolan under den allmänna motionstiden hösten 2004. Då frågan nu åter tas upp till behandling vill vi i detta särskilda yttrande nämna några huvuddrag i den kristdemokratiska synen på gymnasieskolan så som den presenterats i tidigare motioner.

I gymnasieskolan förbereds eleverna inför de sista stegen ut i vuxenlivet. Där läggs grunden för vidare studier eller yrkesarbete. Gymnasieskolans utbildningar har blivit alltmer homogena. Skillnaderna mellan de olika programmen minskar och de teoretiska kraven ökar. Det har lett till att många elever slås ut och att andra inte lär sig det de skall. I dag lämnar var fjärde gymnasieelev skolan utan fullständiga betyg, och det individuella programmet har blivit skolans största.

Gymnasieskolan behöver utvecklas och kvaliteten höjas så att fler elever når de gemensamma målen och därmed får de kunskaper som krävs för personlig utveckling, aktivt deltagande i ett demokratiskt samhällsliv, ett utvecklande arbetsliv, vidare studier och ett lärande under hela livet. Gymnasieskolan måste bättre svara mot de krav som det moderna samhället ställer på såväl breda kunskaper som hög specialisering. Det måste finnas en mångfald av såväl teoretiska studieförberedande utbildningar som praktiska yrkesförberedande utbildningar. Bland annat vill Kristdemokraterna införa en lärlingsutbildning.

Den mest centrala uppgiften för gymnasieskolan skall självklart vara att ge eleverna de kunskaper de behöver för livet. En viktig uppgift är att ta hänsyn till elevers skilda behov och intressen. I läroplanen för gymnasieskolan definieras kunskap övergripande såsom fakta, förståelse, förtrogenhet och färdighet. Denna kunskapssyn behöver utvecklas ännu mer i skolans alla ämnen. På så sätt stimuleras elevernas utveckling mer än i en statisk faktafixerad skola.

Gymnasieskolans verksamhet måste styras av tydliga mål både när det gäller kunskap och arbetsmiljö, mål som är väl förankrade hos både lärare och elever. Att alla är medvetna om och strävar mot samma mål är nödvändigt för en framgångsrik skola.

Kristdemokratisk skolpolitik har sin grund i kunskap, ansvar och trygghet. Alla delar måste fungera för att vi skall få en kvalitativ skola. Vi anser att en

tydlig värdegrund är en förutsättning för en framgångsrik skola. Det måste vara självklart att alla som verkar i skolan, lärare, elever och annan personal, bemöter varandra med respekt.

4. Utvecklingen av gymnasieskolan – c

av Sofia Larsen (c).

I ett samhälle där kunskaper är den viktigaste grunden för ekonomisk utveckling är lika tillgång till bra utbildning en avgörande rättvisefråga. Utbildning är den viktigaste och mest långsiktiga vägen till social och regional utjämning. I Centerpartiets utbildningspolitik utgår vi i från att alla elever kan och vill lära sig. För att ge alla elever, i olika skolformer, större chanser att tillgodogöra sig kunskaperna, vill vi individanpassa skolan ännu mer än dagens skola.

Vi måste hela tiden sträva efter att utveckla utbildningssystemet för att möta kraven från individ och samhälle. Det handlar om viktiga vägval inför framtiden. Att avsätta resurser för utbildning är ett led i att skapa tillväxt men också ett led i att skapa livskvalitet för den enskilda människan där alla människor måste få möjlighet och stimulans att nå toppen av sin egen förmåga. I Centerpartiets utbildningspolitik tar vi sikte på det livslånga lärandet, eftersom vi ser att kunskapskraven hela tiden ökar i samhället. Kunskapskrav som innebär att vi hela tiden måste ha förmågan att lära och lära om, att lärandet är en process som återkommer under hela livet. Att förbereda eleverna för detta förutsätter att gymnasieskolan lägger en bra grund.

Gymnasieskolan är könsuppdelad med tydliga ”flick- och pojkprogram”, det är stora statuskillnader mellan de olika gymnasieprogrammen, social snedrekrytering förekommer, att komplettera sina betyg på komvux ingår i planerna för många elever redan under gymnasietiden, betygsstress och fragmentisering ingår i elevernas vardag. Det är ett misslyckande för gymnasieskolan som inte kan accepteras.

Gymnasieskolans problem kommer till stor del från grundskolan eftersom många elever inte får med sig tillräckliga kunskaper därifrån. Om regeringen inte börjar från början och löser problemen där de uppstår kommer vi aldrig att få den gymnasieskola vi önskar – en gymnasieskola som höjer den allmänna utbildningsnivån och förbereder alla för ett livslångt lärande.

5. Behörighet till gymnasiet (punkt 1) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

För att bli behörig till ett nationellt program i gymnasiet skall en elev från grundskolan ha minst betyget Godkänt i engelska, svenska och matematik. Vi anser att det är rimligt att kräva att alla elever har dessa baskunskaper eftersom det annars blir svårt att klara studierna i gymnasieskolan. Kraven för att komma in på olika gymnasieprogram måste också få variera. Vi vill att högre förkunskapskrav ställs, exempelvis borde minst godkänt i de naturvetenskapliga grundskoleämnena vara krav för naturvetenskapligt program, och

godkänt i språk, historia och samhällskunskap vara krav för det samhällsvetenskapliga programmet.

6. Jämställdhet (punkt 7) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Vi anser att ett jämställdhetsperspektiv skall genomsyra all undervisning. Ett aktivt jämställdhetsarbete behöver bedrivas på många fronter och med olika innehåll och metoder. Pedagogik och metodik måste anpassas så att såväl kvinnliga som manliga elever kan intressera sig och aktivt ta del av undervisningen. Skolan spelar en viktig roll för att betona flickors och pojkars rätt att bli jämställt behandlade. För att skolan skall lyckas med detta viktiga arbete måste skolan i sig bli mer jämställd. Ett jämställdhetsperspektiv måste genomsyra allt arbete i skolan, i relationen mellan elever och lärare, i skolans ledning, i styrdokument samt i lärarutbildningen.

7. Jämställdhet (punkt 7) – kd

av Inger Davidson (kd).

Kristdemokraterna anser att jämställdheten i skolan bör öka. Flickors och pojkars olika sätt att uttrycka sig både verbalt och med kroppsspråk måste uppmärksammas. Jämställdhet är en av de viktigaste frågor som behöver etisk belysning i skolan. Skolan bör aktivt uppmuntra såväl flickor som pojkar att söka sig till yrken eller branscher som domineras av motsatt kön.

8. Entreprenörskap (punkt 17) – kd

av Inger Davidson (kd).

Ett nationellt program med speciell inriktning på företagande och entreprenörskap bör inrättas i samarbete med näringslivet. Ett sådant program bör inrikta sig på samarbete mellan små, medelstora och stora företag inom samhällets alla sektorer. I ett företagsinriktat program måste tonvikt läggas på elevernas kreativitet och kapacitet att planera och genomföra egna projekt.

9. Mentorssystem (punkt 27) – v

av Lennart Gustavsson (v).

Alla barn och ungdomar behöver stöd och stimulans för sin utveckling och sitt lärande. För barn som lever under sådana förhållanden att de saknar goda möjligheter att utvecklas socialt och kunskapsmässigt kan det vara positivt att erbjudas stöd i form av en mentor, en person som eleven får råd av, som stöttar eleven när det är svårt och kanske hjälper henne att se världen med nya ögon. Ett exempel på ett framgångsrikt projekt är mentorsprojektet "Näktergalen – möten mellan skolbarn och högskolestudenter" som bedrivs av Malmö högskola. Mentorena rekryteras både bland lärarstudenter och studenter vid andra program. Mentorns uppgift är att vara en positiv vuxenkon-

takt och förebild för barnet och ge det den uppmärksamhet och stöd det behöver. Utvärderingen av projektet visar att det haft stor betydelse för barnen, samtidigt som mentorskapet för mentorernas del kan vara en viktig väg att få kunskap om barns olika uppväxtvillkor och om de utsatta miljöer som är många barns vardag.

10. Avgiftsfri skolmat (punkt 30) – v

av Lennart Gustavsson (v).

Att dagligen få bra och näringsriktig mat är en förutsättning för att dels kunna växa, dels ta till sig skolans undervisning. Gymnasieskolan har i praktiken blivit en obligatorisk skola, liksom grundskolan är det. Kommunerna är enligt skollagen skyldiga att erbjuda avgiftsfri skollunch i grundskolan. Avgifter för skollunch på gymnasiet har införts i många kommuner som behöver spara pengar. Vi anser att det bör göras en nationell översyn av hur många kommuner som har avgiftsbelagt skollunchen och vilka konsekvenser detta har medfört.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2004

2004/05:Ub241 av Anna Grönlund Krantz (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skolan måste lägga grunden för att stimulera entreprenörsandan och eget företagande.

2004/05:Ub250 av Birgitta Sellén och Jörgen Johansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att utreda möjligheten att erbjuda gymnasieeleverna trafik- och körkortsteori.

2004/05:Ub258 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta tvååriga yrkeslinjer.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det tekniska programmet skall ge samma kompetensnivå som det tekniska basår som i dag erbjuds på högskolor och universitet.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kunskaper om företagande och entreprenörskap skall vävas in i undervisningen på gymnasiet.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kunskapskraven skall höjas för elever som läser en studieförberedande gymnasieutbildning.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att gymnasieskolan skall ges tre typer av examina; lärlings-, yrkes- och studentexamen.

2004/05:Ub275 av Sofia Larsen m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en gymnasieskola som höjer den allmänna utbildningsnivån och förbereder alla för ett livslångt lärande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en elevantpassad och flexibel gymnasieskola.

2004/05:Ub285 av Torsten Lindström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lärlingsutbildning i Heby kommun.

2004/05:Ub286 av Maria Larsson m.fl. (kd, m, fp, c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försöksverksamhet med ett nationellt program för lärlingsutbildning i Jönköpings län.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försöksverksamhet med ett nationellt program med speciell inriktning på företagande och entreprenörskap i Jönköpings län.

2004/05:Ub292 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jämställdhet inom utbildningsväsendet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskild diskrimineringslagstiftning för olika delar av utbildningsväsendet.

2004/05:Ub295 av Ewa Thalén Finné och Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om elevens fria val till gymnasieskola.

2004/05:Ub311 av Ann-Marie Fagerström och Agneta Ringman (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om körkortsutbildning i skolan.

2004/05:Ub339 av Lennart Gustavsson m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett tilläggsdirektiv till Skolverkets kursplaneöversyn i syfte att inkludera kunskap om livet efter gymnasiet.

2004/05:Ub351 av Peter Pedersen (v):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag på åtgärder i syfte att ge studerande rätt till arbetsplatsförlagd utbildning och praktik.

2004/05:Ub361 av Birgitta Carlsson och Annika Qarlsso (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att konsumentkunskap skall vara ett obligatoriskt ämne i gymnasieskolan.

2004/05:Ub385 av Gustav Fridolin och Mona Jönsson (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lagstiftning som ger elever inom grund- och gymnasieskolan rätt till avgiftsfri skollunch.

2004/05:Ub386 av Agne Hansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka lärlingssystemet för småföretag.

2004/05:Ub390 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

32. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om vad i motionen anförs om antagningskraven till gymnasiet.

2004/05:Ub407 av Lars Gustafsson (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om en tvåårig gymnasiutbildning med betoning på själva yrkesämnena.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om ett utvecklat lärlingssystem och en yrkeshögskola.

2004/05:Ub414 av Carin Lundberg och Lars Lilja (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor.

2004/05:Ub427 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införandet av en trafikantutbildning och en förberedande körkortsutbildning i skolan.

2004/05:Ub436 av Anders G Högmark m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det nuvarande utbildningssystemet.

2004/05:Ub440 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till införande av ett lärlingsprogram inom gymnasieskolans ram.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lärlingsutbildningens utformning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det arbetsplatsförlagda lärandet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om finansieringssystem för vidgat arbetsplatsförlagt lärande.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en yrkesutbildningsdelegation.

2004/05:Ub445 av Maria Hassan och Inger Nordlander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kurser i kvinno- och migrationshistoria.

2004/05:Ub480 av Inger Davidson m.fl. (kd):

43. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om införande av ett lärlingsprogram inom gymnasieskolans ram.
44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kravet på direkt högskolebehörighet tas bort men att möjligheten att komplettera studierna för att få behörigheten alltid skall finnas på alla program.
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att gymnasieexamina med olika inriktning skall inrättas.

2004/05:Ub484 av Veronica Palm m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen verkar för att skolmaten i gymnasieskolan förblir kostnadsfri.

2004/05:Ub488 av Åsa Lindestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder i syfte att garantera eleverna fri skolmat.

2004/05:Ub494 av Jan Emanuel Johansson och Cinnika Beiming (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att hitta lösningar på problematiken med de ungdomar som riskerar att falla ur gymnasieskolan.

2004/05:Ub501 av Åsa Lindestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betygsfri antagning till gymnasiet.

2004/05:Ub503 av Berit Högman (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om utbildningssektorns roll för att öka företagandet.

2004/05:Sk404 av Birgitta Carlsson och Eskil Erlandsson (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att gymnasieskolan bör erbjuda teoriutbildning inför körkortspröv.

2004/05:U312 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utvärdering av de olika nordiska ländernas gymnasiebetyg.

2004/05:Sf365 av Sven Brus m.fl. (kd):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett mentorssystem.

2004/05:So605 av Göran Högglund m.fl. (kd):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att fylla utbildningsplatserna för omvårdnadsutbildningarna.

2004/05:Kr269 av Kent Olsson m.fl. (m):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om idrott och hälsa som kärnämne i skolan.

2004/05:Kr331 av Peter Pedersen (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i samverkan med berörda parter verka för att gymnasieskolan i Degerfors ges möjlighet att utvecklas till ett riksrekryterande fotbollsgymnasium.

2004/05:Kr354 av Birgitta Sellén m.fl. (c):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att satsa på hantverksyrken i högre utsträckning än vad som görs i dag.

2004/05:MJ500 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gymnasieutbildning med inriktning på fiske.

2004/05:N239 av Stefan Attefall m.fl. (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om yrkesutbildningen.

2004/05:N242 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en gymnasiereform som ger bättre och mindre teoretiska yrkesprogram och en ökad valfrihet inom yrkesprogrammen samt en bättre lärlingsutbildning.

2004/05:N254 av Yvonne Ångström m.fl. (fp):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en modern lärlingsutbildning för bl.a. landsbygdens traditionella yrken.

2004/05:A322 av Lars Ohly m.fl. (v):

3. Riksdagen begär att regeringen ger Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att utforma riktade satsningar i syfte att öka mäns deltagande i kvinnodominerade yrken.

4. Riksdagen begär att regeringen ger Skolverket i uppdrag att granska hur den arbetsplatsförlagda verksamheten i grund- och gymnasieskolan överensstämmer med läroplanernas skrivningar om jämställdhet.
5. Riksdagen begär att regeringen ger Myndigheten för skolutveckling i uppdrag att arbeta för att ge praktikhandledare, mentorer och studie- och yrkesvägledare förmåga att aktivt bryta könstraditionella yrkesval.